

Inteligență Artificială

Universitatea Politehnica Bucuresti Anul universitar 2021-2022

Adina Magda Florea

Curs 4

Strategii de căutare

■ Căutare adversarială în jocuri

1. Strategii de căutare în jocuri

- Teoria jocurilor teoria deciziei pt agenți care interacționează
- Căutări specifice datorita acestei particularități
- S: set de stări cu S₀
- N număr de jucători
- A mulțime de acțiuni
- $f: S \times A \rightarrow S \text{ (f sau next)}$
- Q: S \rightarrow R^N funcția de utilitate / recompensa
- J: S \rightarrow (1, 2..., N) jucătorul care joaca

1.1 Jocuri cu 2 adversari

- Jocuri ce implică doi adversari (N=2)
 - Jucător
 - Adversar
- Algoritmul Minimax
- Algoritmul Alfa-Beta
- Algoritmul Monte Carlo Tree Search

Minimax

- 1944 von Neumann si Morgenstern descriu cum un proces, numit Minimax, este capabil sa identifice rezultatul final al unui joc si sa aleaga mutarea cea mai buna pentru orice stare de joc, în cazul jocurilor cu informatie perfecta.
- Bazele teoretice ale algoritmului 1928 von Neumann
- Non-cooperative Game Theory / 2 players zero-sum games
- Valoarea maxmin a J1 este cea mai mare valoare pe care
 J1 poate spera sa o obtina fara sa stie actiunea lui J2

 $\max_{J1} \min_{J2} u_{J2} (a_{J1}, a_{J2})$

- Combinatorial game theory / sequential games with perfect information
- Algoritmul Minimax

Minimax

- Jucător MAX
- Adversar MIN
- Etichetez fiecare nivel din AJ cu MAX (jucator) şi MIN (adversar)
- Etichetez frunzele cu scorul jucatorului
- Parcurg AJ
 - dacă nodul parinte este MAX atunci i se atribuie valoarea maxima a succesorilor sai;
 - dacă nodul parinte este MIN atunci i se atribuie valoarea minima a succesorilor sai.

Minimax pentru spații de căutare investigate până la o adancime *n*

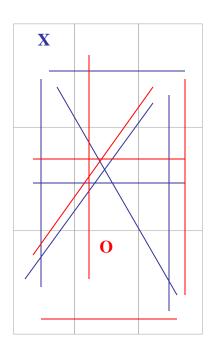
- Spatiul de cautare este f mare sau infinit, nu poate fi investigat exhaustiv
- Algoritmul Minimax pana la o adancime n
- \blacksquare nivel(S)
- O functie euristica de evaluare a unui nod eval(S)

Exemplu de funcție de evaluare

Jocul de Tic-Tac-Toe (X si O)

- Functie de estimare euristica **eval**(**S**) conflictul existent in starea **S**.
- eval(S) = numarul total posibil de linii castigatoare ale lui MAX in starea S - numarul total posibil de linii castigatoare ale lui MIN in starea S.
- Daca **S** este o stare din care **MAX** poate face o miscare cu care castiga, atunci eval(\mathbf{S}) = ∞ (o valoare foarte mare)
- Daca S este o stare din care MIN poate castiga cu o singura mutare, atunci eval(S) = -∞ (o valoare foarte mica).

eval(S) în Tic-Tac-Toe

X are 6 linii castigatoare posibile

O are 5 linii castigatoare posibile

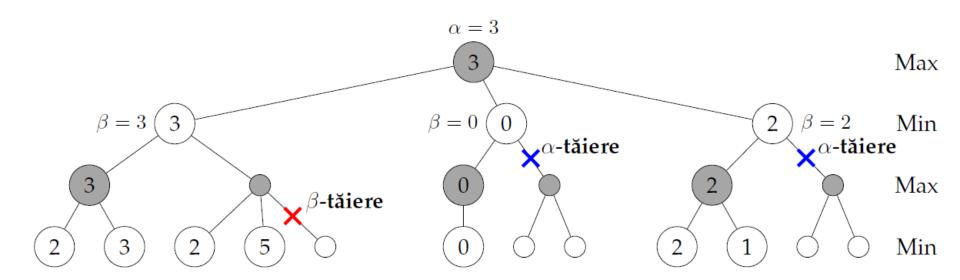
eval(S) = 6 - 5 = 1

Algoritmul tăierii alfa-beta

- Este posibil sa se obtină decizia corecta a algoritmului Minimax fara a mai inspecta toate nodurile din spatiului de cautare pana la un anumit nivel.
- Procesul de eliminare a unei ramuri din arborele de cautare se numeste taierea arborelui de cautare (pruning).
- Alpha-beta pruning (Knuth and Moore, 1975)

Algoritmul tăierii alfa-beta

- Fie α cea mai buna valoare (cea mai mare) gasita pentru MAX si β cea mai buna valoare (cea mai mica) gasita pentru MIN.
- Algoritmul **alfa-beta** actualizeaza α si β pe parcursul parcurgerii arborelui si elimina investigarile subarborilor pentru care α sau β sunt mai proaste.
- Terminarea cautarii (taierea unei ramuri) se face dupa doua reguli:
 - α -taieri În cazul în care exista, pentru un nod Min, o actiune ce are asociata o valoare $v <= \alpha$, atunci putem renunta la expandarea subarborelui sau, deoarece Max poate atinge deja un câstig mai mare, dintr-un subarbore precedent.
 - β-taieri În cazul în care exista, pentru un nod de tip \mathbf{Max} , o actiune ce are asociata o valoare $\mathbf{v} >= \mathbf{\beta}$, atunci putem renunta la expandarea subarborelui sau, deoarece \mathbf{Min} a limitat deja castigul lui \mathbf{Max} la $\mathbf{\beta}$


```
Algoritm: Alfa-beta
MAX(S, \alpha, \beta) { into arce valoarea maxima a unei stari. }
0. daca S este nod final atunci intoarce scor(S)
1. daca nivel(S) = n atunci intoarce eval(S)
2. altfel
      2.1 pentru fiecare succesor S<sub>i</sub> al lui S executa
                     2.1.1 \alpha \leftarrow \max(\alpha, MIN(S_i, \alpha, \beta))
                     2.1.2 daca \alpha \ge \beta atunci intoarce \beta
      2.2 intoarce \alpha
sfarsit
MIN(S, \alpha, \beta) { into arce valoarea minima a unei stari. }
0. daca S este nod final atunci intoarce scor(S)
1. daca nivel(S) = n atunci intoarce eval(S)
2. altfel
      2.1 pentru fiecare succesor S<sub>i</sub> al lui S executa
                     2.1.1 \beta \leftarrow \min(\beta, MAX(S_i, \alpha, \beta))
                     2.1.2 daca \beta \le \alpha atunci intoarce \alpha
      2.2 intoarce \beta
sfarsit
```

Algoritmul tăierii alfa-beta

- Eficienta algoritmului depinde semnificativ de ordinea de examinare a starilor
- Se recomanda o ordonare euristica a succesorilor, eventual de generat numai primii cei mai buni succesori
- Poate reduce semnificativ timpul de cautare
- De exemplu incepe cu cea mai "simpla" miscare sau favorizeaza nodurile cu taieri B

Imbunatatiri

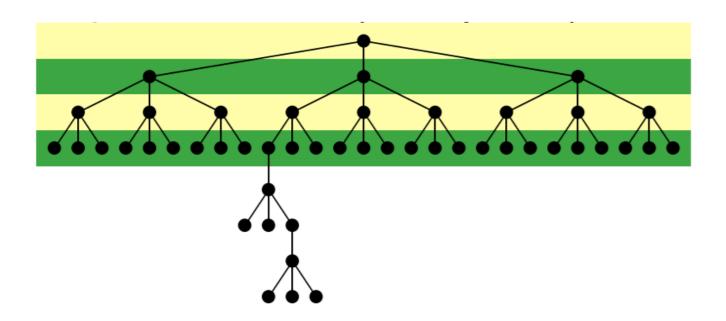
- Timp limitat pentru executarea unei miscari anytime algorithm
- Foloseste Iterative Deepening
- incepe cu ply 1 si obtine cea mai buna miscare
- apoi ply 2 folosind cele mai bune stari cf evaluarii anterioare
- continua cresterea ply pana la expirarea timpului

Imbunatatiri

- Diferite secvente de mutari pot duce la aceleasi pozitii
- Mai multe pozitii de joc pot fi functional echivalente (de ex pozitiile simetrice)
- **Memoize** tabela hash cu pozitiile de joc pentru a obtine:
 - Estimari ale nodurilor
 - Cea mai buna miscare dintr-un nod

Imbunatatiri

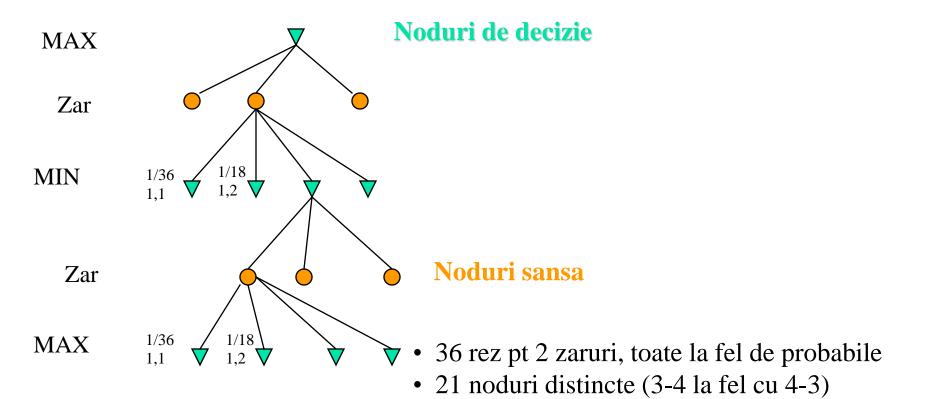
■ Efectul de orizont — cauta mai mult decat limita de cautare pentru anumite pozitii

Jocuri cu elemente de șansă

- Jucatorul nu cunoaste mișcările legale ale oponentului
- 3 tipuri de noduri:
 - MAX
 - MIN
 - Şansă (chance nodes)

Noduri şansă – ramurile care pleaca dintr-un nod şansa indica posibile rezultate ale sansei (de exemplu zar)

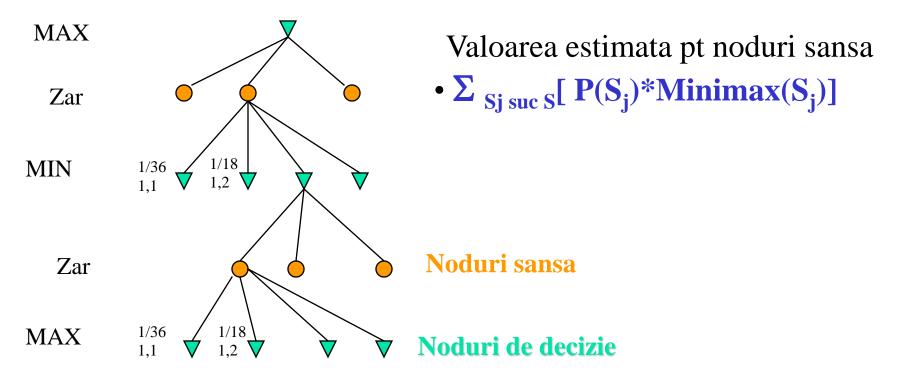

• Zaruri egale (6 dist) - > 1/36 pt 1-1

• Zaruri diferite (15 dist) -> 1/18 pt zaruri diferite

Functia de evaluare

- scor nod terminal
- max din Minimax succesori MAX
- min din Minimax succesori MIN
- Σ [P(S_i)*Minimax(S_i)] succesori SANSA

Exemplu: Chinese checkers (table chinezesti)

- Chinese checkers nu este un joc de origine chineza, ci este o variatie moderna si simplificata, aparuta în Germania prin 1892, a celebrului joc american Halma, inventat de George H. Monks în 1880.
- Abia în momentul în care a devenit cunoscut în Statele
 Unite ale Americii, a primit denumirea Chinese checkers

George Howard Monks

Chinese checkers

- Este un joc cu informatie perfecta pentru 2-6 jucatori
- Scopul este sa deplasam 10 piese dintr-o pozitie de start intr-o pozitie finala cat mai repede.

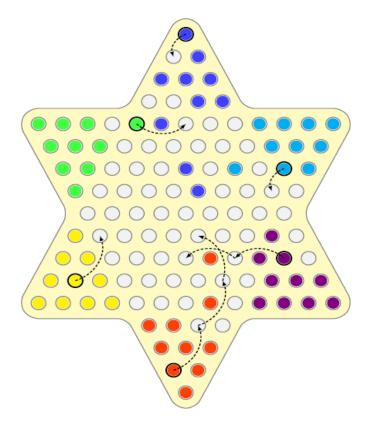

Chinese checkers

Piesele se muta prin deplasare intr-o pozitie alaturata sau sarind peste piese alaturate daca exista un loc liber. Se poate sari peste orice numar de piese si se pot inlantui mai multe sarituri. Piesele nu sunt eliminate dupa sarituri.

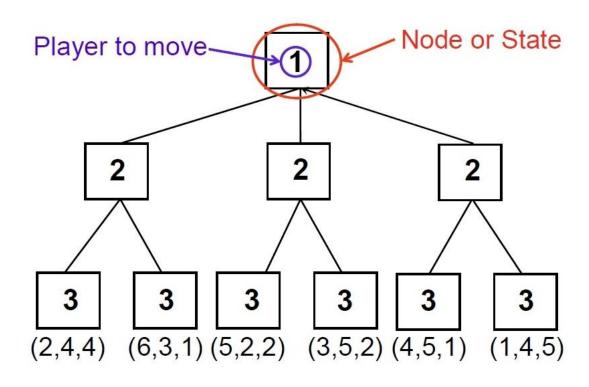
Nu exista algoritmi buni consacrati

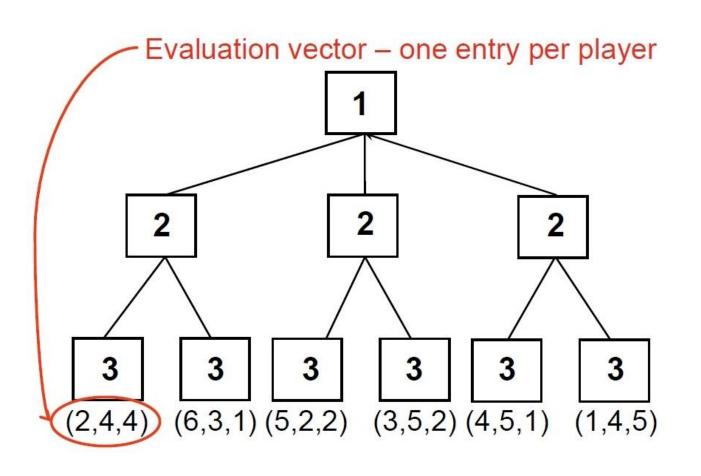
In general, 2 strategii

- Maxⁿ generalizare a Minimax pt **n** jucatori
- Paranoic reduce la joc cu 2 jucatori in care se presupune ca toti ceilalti colaboreaza impotriva jucatorului simulat

Presupunem jocuri cu informatie perfecta

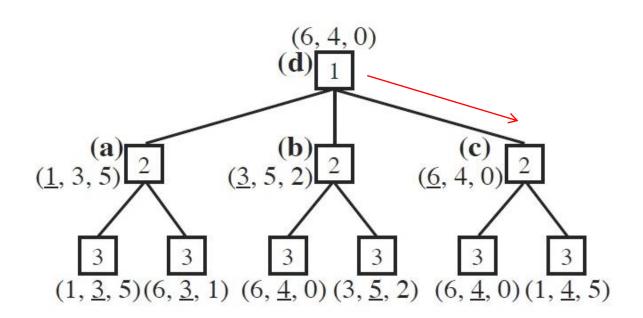
- Functia de evaluare dependenta de joc
- Regula de decizie in parcurgerea arborelui de cautare generica

Strategie Maxⁿ

- Generalizarea Minimax pentru n jucatori
- •Frunzele arborelui de joc sunt n-tuple, in care elementul pe pozitia i este scorul jucatorului i.
- ■Pentru nodurile din interior, valoarea Maxⁿ a unui nod in care jucatorul *i* muta este valoarea Maxⁿ a succesorului pentru care a *i*-a componenta din vector este maxima.

Strategie Maxⁿ

Maxn(Nod, Juc)

- **1. daca** Nod este nod final **atunci intoarce** scor(Nod[Juc])
- **2.** daca nivel(Nod) = n atunci intoarce eval(Nod[Juc])
- 3. altfel
 - $3.1 P \leftarrow Prim_succesor(Nod)$
 - 3.2 Best [Juc] \leftarrow Maxn (P, Juc_Urm)
 - 3.3 **pentru** fiecare succesor $S_j \neq P$ al lui Nod **executa**
 - Curent \leftarrow Maxn(S_i , Juc_Urm))
 - **if** Curent[Juc] > Best [Juc]

then Best ← Curent

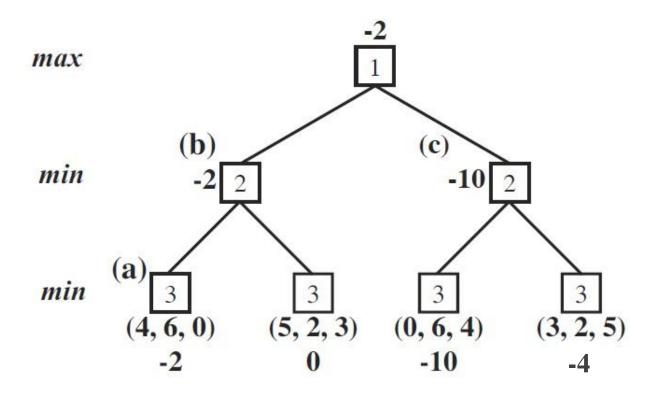
4. Intoarce Best [Juc]

Strategie Maxⁿ

- Pot exista multe valori egale Maxⁿ intr-un arbore
- Rezultatul poate depinde drastic de felul in care se face alegerea
- E.g., (2,3,3) vs. (2,1,7)
- Alpha-beta in adancime nu poate fi aplicat
- ■Maxⁿ shallow pruning, Korf, 1991 (analog to alpha-beta dar cu performante proaste)

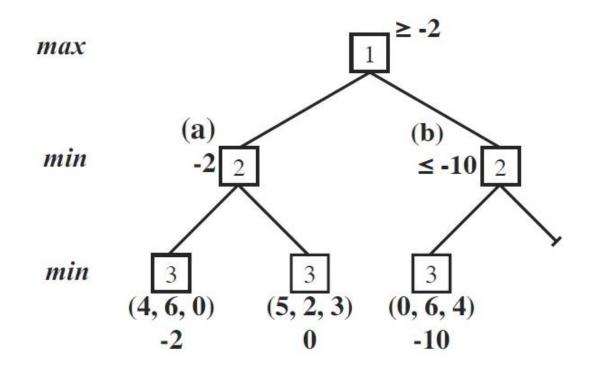
Strategie Paranoic

Paranoic – reduce jocul la 2 jucatori si se poate aplica
 Minimax

Strategie Paranoic

- La fel ca la Minimax:
 - Exista o unica valoare
 - Se poate utiliza Alpha-Beta

Strategie Paranoic

- Pe masura ce numarul jucatorilor creste beneficiul adus de taiere scade
- Pt jocuri cu 3-6 jucatori, adancimea este cu 20-50% mai mare decat la Maxⁿ
- Presupunerea Paranoic este foarte pesimista
- Exista cazuri in care greseste; in aceasta situatie, cu cat se cauta mai adanc cu atat este mai proasta estimarea

1.3 Monte Carlo Tree Search

- MCTS algoritm probabilistic care utilizeaza o serie de simulari aleatoare pentru a expanda selectiv arborele de joc
- Reprezinta o metoda buna pentru luarea deciziilor în probleme cu un spatiu de cautare mare
- Este un fel de best-first search ghidat de rezultatele unei simulari Monte-Carlo
- Metoda se bazeaza pe 2 ipoteze:
 - Adevarata valoare a unei actiuni (mutare in joc) poate fi aproximata utilizand simulari aleatoare
 - Valorile astfel obtinute pot fi utilizate pentru a ajusta politica de selectie spre o cea mai buna strategie
- MCTS (Coulom, 2006)

Monte Carlo Tree Search

- Baza metodei este o unda de joc ("playout")
- **Playout** = un joc rapid jucat cu mutari dintr-o anumita stare pana la sfarsitul jocului, obtinandu-se castig/pierdere sau un scor
- Fiecarui nod parcurs i se asociaza un merit
- In varainta cea mai simpla acest merit este un procent de castig = de cate ori s-a castigat daca s-a pornit unda din acel nod

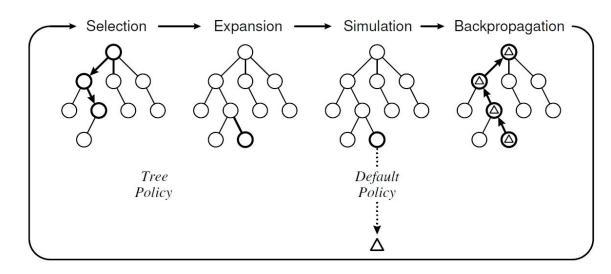
Monte Carlo Tree Search

- Algoritmul construieste progresiv un arbore de joc partial, ghidat de rezultatele explorarilor anterioare ale acestui arbore
- Arborele este utilizat pentru a estima valoarea miscarilor, estimarile devenind din ce in ce mai bune pe masura ce arborele este construit
- Algoritmul implica construirea iterativa a arborelui de cautare pana cand o anumita cantitate de efort sa atins, si intoarce cea mai buna actiune gasita

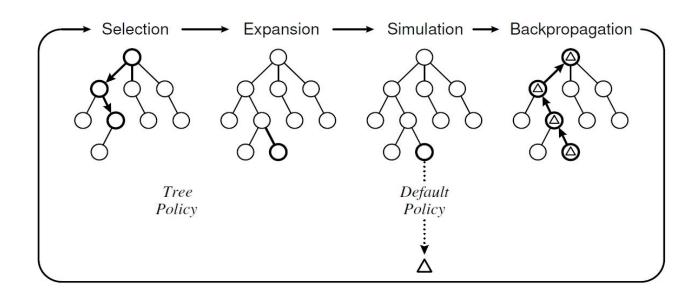
Monte Carlo Tree Search

Pentru fiecare iteratie se aplica 4 pasi:

- Selectie Pornind de la radacina o politica de selectie a copiilor este aplicata recursiv pana cand se gaseste cel mai interesant nod neexpandat (un nod E care are un copil ce nu este inca parte a arborelui)
- Expandare Un nod copil (sau mai multe noduri copii) a lui E este adaugate in arbore cf. actiunilor disponibile

- **Simulare** Se executa o simulare de la nodul/nodurile noi cf. politicii implicite pentru a obtine un rezultat R
- **Backpropagation** rezultatul simulatii este propagat inapoi catre nodurile care au fost parcurse si se actualizeaza valorile acestora

Algoritm MCTS(Radacina) intoarce cea mai buna miscare

Creaza nodul radacina v₀ cu starea s₀

cat timp nu s-au epuizat resursele repeta

 $v_1 \leftarrow TreePolicy(v_0)$

 $\Delta \leftarrow DefaultPolicy(v_1)$

BackUp(v_1, Δ)

intoarce a(BestChild(v_0))

- **TreePolicy** construieste un nod frunza din nodurile aflate deja in arborele de cautare; nodul la care se ajunge cu TreePolicy este v₁
- **DefaultPolicy** joaca jocul dintr-o stare neterminala v₁ pentru a produce o estimare a valorii / recompensa (pana stare terminala)
- $\mathbf{a}(\mathbf{BestChild}(\mathbf{v_0}))$ actiunea care selecteaza cel mai bun copil a lui $\mathbf{v_0}$

```
Algoritm MCTS(Radacina) intoarce cea mai buna miscare
   Creaza nodul radacina v<sub>0</sub> cu starea s<sub>0</sub>
   cat timp nu s-au epuizat resursele repeta
          v_1 \leftarrow \text{TreePolicy}(v_0)
          \Delta \leftarrow DefaultPolicy(v_1)
          BackUp(v_1, \Delta)
   intoarce a(BestChild(v_0))
TreePolicy(v) intoarce un nod
   cat timp v este nod neterminal executa
          daca v nu este complet expandat atunci v \leftarrow Expand(v); break
          altfel v \leftarrow BestChild(v)
   intoarce v
Expand(v) into arce un nod
   alege a \in actiunile neincercate inca din A(v) /* A(v) act legale in v */
   adauga un copil nou v' la v cu v' = next(v,a) /* aleator sau in fct de merit */
   intoarce v'
```

```
Algoritm MCTS(Radacina) intoarce cea mai buna miscare

Creaza nodul radacina v_0 cu starea s_0

cat timp nu s-au epuizat resursele repeta

v_1 \leftarrow \text{TreePolicy}(v_0)

\Delta \leftarrow \text{DefaultPolicy}(v_l)

BackUp(v_l, \Delta)

intoarce a(BestChild(v_0))
```

DefaultPolicy(s) intoarce recompensa

cat timp s este nod neterminal executa

alege aleator $a \in A(s)$ /* sau cf unei politici de selectie */ $s \leftarrow \text{next}(s,a)$

intoarce recompensa pentru starea s

BackUp(v, Δ)

cat timp v nu este null executa

$$N(v) \leftarrow N(v) + 1$$
 /* numar vizitari nod v */
 $Q(v) \leftarrow Q(v) + \Delta(v)$ /* recompensa nod */
 $v \leftarrow p$ /* p parintele lui v */

Ce strategii se folosesc pt fiecare pas?

- Selectia
- Problema exploatarii vs explorare
 - Selectam stari din care s-a castigat des si au fost parcurse de multe ori
 - Ori selectam stari cu putine simulari anterioare
- Diferite strategii propuse in literatura

Exemplu de strategie pentru selectie

Fie I multimea de noduri succesoare nodului curent **p**. Se selecteaza copilul **K** a nodului **p** care satisface formula

Explorate Explorare
$$K \in \arg\max_{i \in I} (\frac{Q(i)}{N(i)} + C * \sqrt{\frac{2*\ln N(p)}{N(i)}})$$

Q(i) - recompensa nodului i

N(i) – numarul de vizitari a nodului i

N(p) – numarul de vizitari a nodului p (parinte)

C – coeficient experimental

BestChild(v) intoarce K

Expandarea

Se genereaza un nou de unde se va incepe simularea

Simularea

- Total aleator, sau pseudoaleator, sau in functie de o politica

Backpropagation

- Diferite metode

$$V_p = \frac{V_{med} * W_{med} + V_r * N_r}{W_{med} * N_r}$$

$$\Delta(v) = V_p$$

V_{med} – media valorilor nodurilor copii

W_{med} – ponderea acestei medii

V_r – mutarea cu cel mai mare numar de simulari

 N_r – numarul de ori de care s-a jucat V_r

- Converge spre valorile Minimax, dar lent
- Cu toate acestea mai eficient decat AlfaBeta
- Este un algoritm de tip anytime
- Algoritmul nu gaseste întotdeauna cea mai buna mutare, dar are, în general, un succes rezonabil în cazul alegerii mutarilor care duc la sanse mari de câstig
- Poate sa nu detecteze o ramura care conduce la pierdere (din cauza componentei aleatoare)
- Light playouts aleator
- Heavy playouts euristici/politici pentru selectarea miscarii urmatoare (nu strict aleator)

MoGo

A participat in 30 de turnee intre 2006 si 2010 (9 x 9 GO) A castigat contra profesionistilor

- MoGo invinge pe campionul Myungwan Kim, august 2008, utilizand MCTS
- FUEGO 2009 a invins mai multi campioni la 9 x 9 GO

2009 – MoHex devine campion la jocul Hex

11 x 11

13 x 13

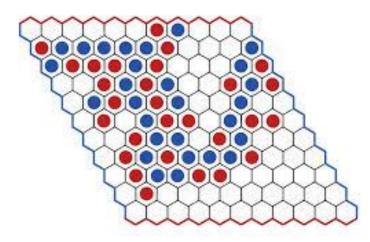
14 x 14

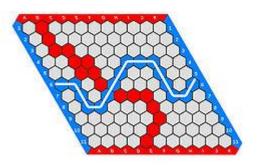
19 x 19

Joc inventat in 1940 de Piet Hein and John Nash

1.4 Invatarea functiei de evaluare pentru selectie

■ Functia de evaluare — depinde de parametrii starii si o serie de ponderi ale acestora

 Daca avem evaluari corecte ale unor stari Eval*(u) putem aplica metoda scaderii gradientului pentru a reduce eroarea

$$L = (Eval_{w}(u) - Eval^{*}(u))^{2}$$

$$\Delta w = \alpha (Eval^*(u) - Eval_w(u)) * \nabla Eval_w(u)$$

Temporal credit assignment problem

Q-Learning

- Functie actiune-valoare = atribuie o utilitate estimata executarii unei actiuni intro stare
- $\mathbf{Q}: \mathbf{A} \times \mathbf{S} \to \mathbf{U}$
- Foloseste o matrice (stare,actiune) valoare

Foloseste ecuatia lui Bellman

$$Q(a,s) \leftarrow$$

$$Q(a,s) + \underline{\alpha}(R(s) + \delta \max_{a'} Q(a',s') - Q(a,s))$$

calculata dupa fiecare tranzitie din s in s'.

α - viteza de invatare

- 1. Initializeaza δ si matricea R
- 2. Initializeaza Q la 0 sau aleator
- 3. Pentru fiecare episod repeta
 - Selecteaza starea initiala s aleator
 - cat timp s nu este stare scop repeta
 - obtine recompensa **R**(s)
 - selecteaza o actiune a din starea s
 - executa trecerea in s' cu a

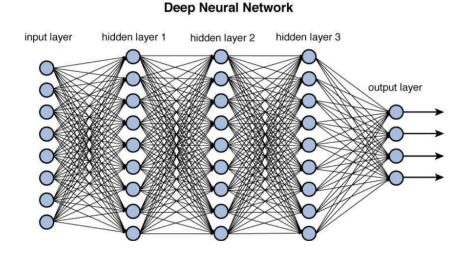
$$-Q(a,s) \leftarrow \\ Q(a,s) + \alpha(R(s) + \delta \max_{a'} Q(a',s') - Q(a,s)) \\ -s \leftarrow s'$$

Utilizare Q

- 1. $s \leftarrow$ starea initiala
- 2. gaseste actiunea a care maximizeaza Q(a,s)
- 3. Executa a
- 4. **Repeta** de la 2 **pana** stare scop

Deep Q-Learning

- Combina Q-Learning cu DNN
- Reteaua neurala invata estimarea perechilor stare-actiune numai pe baza descrierii starii si a recompensei, fara a sti regulile de joc

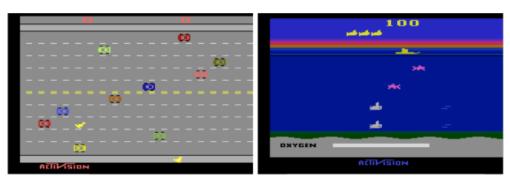

Atari Deep Q-Learning

 Deep learning – extrage caracteristici de nivel inalt din imagini

Atari

- O retea convolutionala este antrenata sa invete evaluarea stare-actiune pt a aplica RL
- Intrare: pixelii din imagine
- Iesire: valori Q

Two classic Atari 2600 video games, "Freeway" and "Seaquest", from the Arcade Learning Environment

Atari Deep Q-Learning

- Selecteaza actiunea
- Actiunea trimisa emulatorului de joc care modifica starea si scorul jocului
- Agentul primeste o imagine (vectori de pixeli) si recompensa = schimbarea scorului
- Considera o secventa de stari si observatii

$$S_t = s_1, a_1, s_2, a_2, ..., a_{t-1}, s_t$$

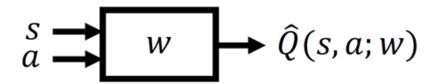
si invata strategia in functie de astfel de secvente

Atari Deep Q-Learning

■ Foloseste un Q-network cu parametrii w care minimizeaza functia de eroare (Loss)

$$L(w) = Estimare [y - Q(s,a,w)]^2$$

$$y = R(s) + \delta \max_{a'} Q(s',a')$$

AlphaGo

- Octombrie 2015 AlphaGo joaca impotriva campionului euroepan Fan Hui si catiga cu un scor de 5-0
- In 2016 castiga in fata lui Lee Sedol, detinator a 18 titluri mondiale
- A obtinut cel mai mare scor
- A inventat mutari
- Foloseste Deep Q-Learning

AlphaGo

- Foloseste:
- MCTS
- 2 retele neurale adanci: una pentru a invata politica de selectie si una pentru a invata evaluarea nodurilor
- Algoritmul de Q-Learning initializat cu politica invatata si imbunatatita in functie de recompensele viitoare

Un exemplu simplu

- Jocul Snake
- Se dau sistemului parametrii legati de stare si recompensa
- Nu necesita reguli de joc pt invatarea politicii
- Trebuie sa maximizeze recompensa

Un exemplu simplu

Tabela Q

Stare	Right	t Left	$\mathbf{U}\mathbf{p}$	Down
1	0	0.31	0.12	0.87
2	0.98	-0,21	0.01	0.14

Se actualizeaza cu Q-Learning si ecuatia lui Bellman

$$\begin{aligned} Q(a,s) \leftarrow \\ Q(a,s) + \alpha(R(s) + \delta \max_{a'} Q(a',s') - Q(a,s)) \end{aligned}$$

- 1. Initializeaza Q aleator
- 2. Initializeaza δ si matricea \mathbf{R}
- 3. Pentru fiecare episod repeta

Obtine starea curenta s

Executa o actiune a (aleator sau selectata de RNA)

Obtine recompensa **R**(s)

Executa trecerea in s' cu a

$$\begin{aligned} Q(a,s) \leftarrow \\ Q(a,s) + \alpha(R(s) + \delta \max_{a'} Q(a',s') - Q(a,s)) \\ s \leftarrow s' \end{aligned}$$

Reprezentare stare pentru retea

11 variabile boolene

- Daca este pericol in jurul sarpelui (Right, Left, Straight)
- Daca sarpele se misca Up, Down, Left, Right
- Daca mancarea este Up, Down, Left, Right
- RNA estimeaza actiunea cea mai buna pentru o anumita stare incercand sa maximizeze recompensa pe baza functiei de eroare (Loss)

$$L_i(\theta_i) = [R(s) + \delta \max_{a'} Q(s',a') - Q(s,a,\theta_i)]^2$$